

Dne 22. září 1938 asi o 13. hodině přijel do Třemešné tehdejší poslanec strany SdP Karl Werner, pozdější Kreisleiter NSDAP v okrese Krnov a vyhledal mě v bytě. Werner jednal se mnou a dal mi příkaz, že v 15 hodin tohoto dne bude provedeno spolehlivými členy strany SdP z Třemešné odzbrojení a převzetí státních úřadů v Třemešné, a to četnické stanice, poštovního úřadu a železniční stanice.

Werner vyzval mne, abych vyhledal ihned několik občanů, a to tak, aby pro každý úřad byli aspoň 3 muži. Odešel jsem proto do obce, kde jsem vyhledal tehdy asi počet 8 mužů a pozval jsem je podle úmluvy s Wernerem do hostince Rudolfa Scholze v Třemešné. Do hostince se kolem 13.30 h dostavili místní občané, a to: Mündner Albrecht, obchodník z Třemešné, t.č. SS-Wehrmacht v zajetí Januschke Julius, (bratr) z Třemešné, t.č. v Mexiku v zajetí – SS-Mann Kühn Hans, tkadlec z Třemešné, t.č. vojsko Kühn František, mechanik z Třemešné, t.č. vojsko Kolbe Gustav, hostinský z Třemešné, t.č. mrtev od roku 1944 Losert Albert, stolař z Třemešné, t.č. u vojska – SS-Rottenführer Wohl Jan, pilař z Třemešné, t.č. u vojska já jako svolavatel, tj. Januschke Rudolf, stolař z Třemešné č.p.83, Waffen-SS Untersturmführer.

Potud z výpovědi zločince Rudolfa Januschkeho, bývalého předsedy SdP, politického vedoucího NSDAP, sloužícího u Waffen-SS jako Untersturmführer, ze dne 11. prosince 1945. Do obvodu četnické stanice Třemešná náležela Pitárné, Vysoká, Bartultovice s celkovým počtem obyvatel 2 812.

Vypráví štábní strážmistr Jindřich Rejthar

V roce 1938 byl jsem přidělen na četnickou stanici v Třemešné ve Slezsku, okres Krnov. Velitelem stanice byl v tu dobu vrch. stržm. Rudolf Mokrý, až do 1. září 1938, kdy pak odešel na četnickou stanici Liptáň, kde byl pak kritického dne 22. září 1938 sudetskými spiklenci zavražděn. Po mém příchodu na četnickou stanici v Třemešné upozornil mě vrch. stržm. Mokrý na panující poměry v obvodě a jako zvlášť nebezpečné nacisty uvedl tyto: bratry Januschkové, Gerlicha, Gebauera, učitele Javořického, Kolbeho, bývalého vrch. stržm. Brücknera a jiné.

Od 1. září 1938 byl velitelem stanice v Třemešné prap. Šváb, který sloužil dříve v Liptáni. Dne 22. září 1938 ráno vyvěsilo veškeré německé obyvatelstvo prapory s hákovým křížem a počaly se tvořit hloučky, proti kterým jsme byli naprosto bezmocní, neboť na stanici byl tehdy jen velitel stanice prap. Antonín Šváb, stržm. Vidomus a já. Ostatní příslušníci stanice byli v družstvu SOS u Jindřichova ve Slezsku (vrch. stržm. Josef Koňářík, stržm. Alfons Hrozínek a Miloš Kvas). Asi kolem poledne se dostavila tříčlenná delegace místních sudetských Němců vedená Gerlichem na četnickou stanici a žádali prap. Švába, aby jim bez váhání předal četnickou stanici. Před stanicí se zatím zdržoval vojensky organizovaný útvar asi 15–20 mladíků, částečně ozbrojených. Prap. Šváb jim stanici nevydal a nabádal je k rozumu a pořádku. Jeden z Němců mu řekl, že když to nepůjde tak, jak on žádá, že to půjde jinak. Nato opustili stanici a odpochovali do hostince Schwankeho u nádraží. Telefonické spojení v tu dobu již nefungovalo. Odpoledne asi kolem 15 hodiny dostavili se opět, avšak s posilami. Před stanicí se shromáždilo více civilistů, mužů i žen. Většina Němců byla již zjevně ozbrojena, loveckými puškami, pistolemi, automaty a také vojenskými puškami. Po veliteli stanice žádali opět, aby jim předal stanici.

Prap. Šváb tak odepřel učinit a na jejich naléhání vyslal mě jako spojku k družstvu SOS, které bylo na kopci, poblíž nádraží v Třemešné. Doprovázeli mě dva Němci – civilisté, jeden ozbrojen loveckou puškou, kterou si ponechal přesto, že bylo Němcům nařízeno odevzdat zbraně do 16. září 1938. Po cestě asi 50–80 m od stanice jsem spatřil muže na jízdním kole, který byl rudý v obličeji. Když přijel asi deset kroků ke mně, seskočil z kola, to nechal ležet na vozovce a z náprsní kapsy kabátu vytrhl vojenskou pistoli, z které vystřelil asi 3 nebo 4 rány proti mně. Jedna střela poškodila moji služební přilbu, z čehož je jasno, že měl v úmyslu mě zneškodnit. Já ohrožen na své osobní bezpečnosti strhl jsem pušku z ramene s úmyslem útočnicka zneškodnit. V tom přiskočil někdo z ozbrojených Němců a nasadil mně přímo hlaveň pušky pod lopatku, takže jsem byl neschopen jakéhokoliv odporu. Muž, který střílel, uchopil mě za hlaveň pušky a kopnutím do břicha povalil na zem. Také jiní mně neznámí Němci přispěchali mu na pomoc a za štědrého rozdávání facek mě odzbrojovali, prohledávali kapsy a podobně. Januschke mi vytáhl z kapsy kalhot koženou peněženku, v které jsem měl asi 600 až 700 korun a nějaké potvrzenky od zaplacených účtů a několik fotografií. Ještě nebyli se mnou hotovi, když se objevil na silnici resp. fin. strážce Josef Švorc na motocyklu.

V tom zanechal Januschke mé osoby a vytáhl opět pistoli a vypálil několik ran proti resp. fin. strážce Josefu Švorcovi. Ten byl nucen zabrzdit a upadl na vozovku. Januschke a několik ozbrojenců se na Švorce vrhli a obrali ho ihned o výzbroj. Švorc si nějak pohmoždil ruku a byl pak se mnou odveden na dvůr četnické stanice v Třemešné. Spiklenci se nejprve radili, co s námi mají udělat a pak nás přivedli do kanceláře četnické stanice. Cestou do kanceláře mě v chodbě začal náhle tlouci bývalý vrch. stržm. Brückner. Dal mi takovou facku, že jsem padl na putýnku s vodou a tu v síni vyřil. Po vstupu do kanceláře jsem viděl, že prap. Antonín Šváb je již odzbrojen a také stržm. Vidomus. Každý měl na krku již jen smyčku od šňůry pistole. Všechny nás donutili k usednutí na jednu postel a jeden z Němců, hostinský Schwanke, seděl u stolu a měl namířenou pistoli stále proti nám. Za tohoto střežení vypálil také jednu ránu, bylo to v

okamžiku, když jsem se naklonil ke stržm. Vidomusovi, abych se ho optal na jméno jednoho Němce, který právě vstoupil do kanceláře. Byl to Němec, který střílel proti mé osobě a proti Švorcovi. Stržm. Vidomus mně řekl, že je to Januschke.

Prap. Šváb se domáhal stále telefonické rozmluvy s velitelem četn. oddělení v Krnově. Brückner pak později na jeho naléhání telefonoval velitelství četnické stanice v Krnově, kde se mu ozval kapitán Karel Cášek, který mu nařizoval, jak bylo slyšet, aby nás okamžitě propustil s veškerou výzbrojí, jinak že vyšle do Třemešné rotu tanků a nechá ji srovnat se zemí. Toho se spiklenci zalekli a počali se radit, co s námi mají udělat. Někteří navrhovali zastřelit, jiní odvézt do Leobšic v Německu, obchodník Lorek radil odvézt nás autem na nádraží a odeslat do Krnova. Večer pak jsme byli, vyjma prap. Švába, odvezeni na nádraží v Třemešné, kde již čekal vlak, kde jsme se připojili k četníkům z Jindřichova a odjeli do Krnova. Co se dělo s prap. Švábem, nevím.

Pošt mistr Zdeněk Grygar:

Na telefonní ústřednu v Třemešné byla přímo zapojena linka z Osoblahy, Jindřichova, Krnova a Holčovic, kde byla hlavní ústředna skupiny SOS. Když jsem vyslechl z Jindřichova žádost o zaslání posil a nebylo možno jim vyhovět a rozkaz zněl vydržet na místě, byl jsem přesvědčen, že se něco závažného děje. Upozornil jsem velitele skupiny SOS v Třemešné, který byl právě na poště, aby byli na nějaké překvapení přichystáni. Dohodl jsem s ním, že mu dopravím dvě vojenské pušky, které na stanoviště SOS nad Třemešnou zanesl zaměstnanec pošty Karel Bačák.

Kolem 14. hodiny z hlášení v německém jazyce z Osoblahy jsem zjistil, že tamní poštovní úřad je již v rukou pučistů. Nedlouho po tom vstoupili na úřad členové Freikorpsu za vedení Rudolfa a Juliuse Januschkeho, Alberta Mündlera, mechanika Seidla s další osobou. Museli jsme dát ruce vzhůru a Rudolf Januske u nás provedl osobní prohlídku. U Karla Bačáka se při prohlídce zbraň našla, což se mu málem stalo osudným a při zjištění, že je ozbrojen, mu šlo opravdu o život. Na poštovní úřad se dostavil pošt mistr z Pitárné, kterého dovezl na motocyklu dozorce finanční stráže Vítězslav Hofírek, který pokračoval v cestě na Liptán, kde byl v ten den zmasakrován Sudetoněmeckými občany z Liptáně.

Na poštovní úřad přicházel člen oddílu SOS umístěného nad Třemešnou, čet. stržm. Sec, aby zjistil situaci. Když členové Freikorpsu viděli, že se přibližuje k poštovní budově, uschovali se za budovu a nechali člena SOS kolem nich projít. Zde ho pak ze dvou stran přepadli, odzbrojili a

přinesli na poštovní úřad 2 pistole, ruční granát a bodlo. Odzbrojeného stržm. Sece odvedl Rudolf Januschke s dalším ordnerem na četnickou stanici. Na poštovním úřadě jsme zůstali s Karlem Bačákem a poštmistrem z Pitárné do 20 hodin. V 20.30 hodin jsme odjeli vlakem do Krnova.

Milan Rejthar

{phocagallery view=category|categoryid=47|limitstart=0|limitcount=0}

Prameny:

Úřad národní bezpečnosti Krnov.

Protokoly vyšetřovatele Josefa Klubala č.j. I-340/1/46-II/2 MLS v Opavě Ls 1595/46

Vyhnání Čechů z pohraničí 1938

Poslední rok v československém Bruntále: Jan Brothanek